

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/fotorelacje/52753,70-rocznica-smierci-rtm-Witolda-Pileckiego.html>
24.04.2024, 21:19

70. rocznica śmierci rtm. Witolda Pileckiego

Uroczystość w krakowskim parku Jordana

25 maja 2018 r. w południe, w parku Jordana oddano hołd rotmistrzowi Witoldowi Pileckiemu, który przed 70 laty, z wyroku stalinowskiego sądu, został zamordowany w więzieniu w Warszawie. W imieniu Oddziału IPN w Krakowie, kwiaty przed popiersiem rtm. Pileckiego złożyli Cecylia Radoń i dr Wojciech Frazik. W krótkim wystąpieniu dr Frazik przypomniał zebrany chwalebny życiorys rotmistrza. Organizatorem uroczystości było Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” Obszar Południowy w Krakowie.

Witold Pilecki

Urodził się 13 maja 1901 r. w Ołońcu nad Ładogą w Karelii. Od 10. roku życia wychowywał się w Wilnie. Jesienią 1918 r., gdy na Wileńszczyźnie, Mińszczyźnie, Ziemi Lidzkiej, Nowogrodzkiej i Grodzieńskiej zaczęły powstawać oddziały samoobrony polskiej, wstąpił w jej szeregi.

Chrzest bojowy przeszedł w noc sylwestrową z 31 grudnia na 1 stycznia 1919 r. będąc dowódcą placówki w Ostrej Bramie. Po wznowieniu działań w wojnie polsko-bolszewickiej wstąpił do 1. Wileńskiej Kompanii Harcerskiej, należącej do 201. pułku piechoty broniącej lewego brzegu Niemna. W jednej z końcowych potyczek z oddziałami Armii Czerwonej w okolicach Ejszyszek, wraz z trzema kolegami, natarł na stanowisko ciężkiego karabinu maszynowego, biorąc do niewoli 80 jeńców i zdobyczną broń.

W 1926 r. Pilecki osiadł w rodzinnym majątku Sukurcze pod Lidą. Przedtem zdał egzamin dojrzałości i rozpoczął studia na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Stefana Batorego. Po kursie w Szkole Podchorążych Rezerwy Kawalerii w Grudziądzu otrzymał stopień podporucznika. Podczas kampanii 1939 r. walczył najpierw w 19., a potem w 41. Dywizji Piechoty. Do 17 października, wraz z niektórymi kawalerzystami, nie złożył broni. W czasie

walk jego ułani zniszczyli siedem niemieckich czołgów oraz dwa samoloty podczas szarży na prowizoryczne lotnisko nieprzyjaciela.

Pod koniec października przyjechał do Warszawy i został jednym z założycieli Tajnej Armii Polskiej, zajmującej się wywiadem, kontrwywiadem oraz przerzutem ludzi do Francji i Anglii. We wrześniu 1940 r. pion wojskowy TAP wcielono do Związku Walki Zbrojnej, przemianowanego następnie na Armię Krajową. Od tej pory resztę życia Witold Pilecki spędził w konspiracji. Był jednym z najdzielniejszych, najwierniejszych i najbardziej ofiarnych żołnierzy Rzeczypospolitej.

W sierpniu 1940 r. ułożył plan dobrowolnego przedostania się do obozu Auschwitz, w celu zbadania możliwości uwolnienia więźniów, zebrania danych o warunkach ich traktowania i zorganizowania w obozie konspiracji. 19 września dołączył do grupy Polaków zatrzymanych w łapanie na Żoliborzu. Choć mógł uciec, nie zrobił tego. Dwa dni później znalazł się w drugim, liczącym 1705 więźniów, transporcie warszawskim skierowanym do obozu.

W Auschwitz razem z przyjaciółmi z TAP utworzył w obozie pierwszą wojskową komórkę konspiracyjną – Związek Organizacji Wojskowej, który następnie podporządkował się ZWZ. Organizacja przekazała szereg meldunków i raportów ujawniających prawdę o obozie, które za pośrednictwem Naczelnego Wodza w Londynie dotarły do rządów USA i Wielkiej Brytanii. Świat dowiedział się o niemieckich zbrodniach.

Gdy Niemcy ujęli kilku uciekinierów z Auschwitz, którzy mogli zdekonspirować organizację na terenie obozu, Pilecki zdecydował się na ucieczkę. W nocy z 26 na 27 kwietnia 1943 r. z dwójką towarzyszy, podczas pracy w piekarni poza drutami, wydostał się na wolność.

W latach 1943-1944 służył w Oddziale II Kedywu Komendy Głównej AK. Wyczerpany obozem, pełnił funkcje administracyjne. Otrzymał awans na rotmistrza (w kawalerii odpowiednik kapitana). Wiosną 1944 r. zaczął pracować nad tworzeniem tajnej, kadrowej organizacji NIE, przygotowywanej na wypadek spodziewanej okupacji sowieckiej. Organizacją dowodził płk Emil Fieldorf „Nil”, poprzednio dowódca Kedywu KG AK. Gdy w Warszawie wybuchło powstanie, Pilecki ochotniczo wstąpił do 1. batalionu w zgrupowaniu „Chrobry II”, operującym w Śródmieściu-Północnym. Początkowo walczył jako szeregowy, a gdy ujawnił swój stopień oficerski, objął dowodzenie 2. kompanią, walczącą w rejonie Towarowej i Pańskiej. 5 października 1944 r., po kapitulacji powstania, Pilecki znalazł się w rękach niemieckich. Po uwolnieniu wyjechał do Włoch i w lipcu 1945 r. wstąpił do II Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa. Nie mógł jednak pogodzić się z sowiecką okupacją Polski, dlatego postanowił wrócić do kraju, by odtworzyć struktury organizacji NIE.

8 maja 1947 r. został aresztowany w Warszawie. W procesie, który trwał od 3 do 15 marca 1948 r. przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie, został skazany na śmierć. 20 maja Bolesław Bierut odrzucił wniosek o akt łaski. Zbrodniczy wyrok na rtm. Witoldzie Pileckim wykonano w starej kotłowni więzienia mokotowskiego 25 maja 1948 r. o godz. 21.30, strzałem w tył głowy. Do dziś miejsce pogrzebania rtm. Pileckiego pozostaje nieznane. Być może ciało zakopano na tzw. łączce pod murem cmentarza komunalnego na

Powązkach. Eksperti IPN prowadzą poszukiwania.